

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXI, broj 31

4. kolovoza 2011.

cijena 100 Ft

Zlatna maša Jožefa
Hiršla u Petrovom Selu

Komentar

Ljetovanje ili školska torba

Upravo smo na sredini ljetne sezone, a već su se pojavile reklame o školskom priboru i ostalim potrepštinama za školu. Zavrivši u neke podatke, čini mi se da mnoge obitelji u kojima ima više školske djece trebaju razmisliti hoće li na ljetovanje ili će kupiti školske stvari. Prema podacima MTI-a, prosječna cijena udžbenika u osnovnim školama je oko sedam tisuća forinti, a tek koliko je u srednjim školama. Može se naći i udžbenik od 25 tisuća forinti, a to je upravo udžbenik za narodnosnu školu, nadalje najjeftinija školska torba je domalo deset tisuća forinti, a gdje su onda još ostale stvari, ako uzimamo samo najosnovnije, npr. bilježnice, bojice itd., pa oprema za tjelesni, a sigurno je dijete izraslo i staru odjeću i obuću. Želimo li najskromniju nabavu, i onda trebamo računati minimalno trideset tisuća forinti po djetetu. To bi možda bilo upravo cijena nekog kraćeg ljetovanja.

Nije čudo da u Mađarskoj čak 47 posto žitelja ne planira ljetovanje, saznaje se iz istraživanja Europskog vijeća. Od onih koji odlaze na ljetovanje, samo 22 posto odlazi u inozemstvo unutar EU, a deset posto izvan nje. Mađarska ima najgoru statistiku u Europskoj Uniji glede planiranja ljetovanja ovoga ljeta, a usporedimo li broj s prosjekom Europske Unije, koji je svega 27 posto, onda možemo biti još ogorčeniji. Možda smo mi državljani koji ne volimo putovati, ljetovati, kupati se, sunčati se ili doista je pred početkom školske godine ljetovanje golem teret za obiteljski proračun? Nekada je to bilo mnogo jednostavnije. Balaton je bio svima dostupan. Odmarališta su bila puna, a plaže krcate radništvom. Svaka veća tvrtka, ustanova imala je svoje mjesto za odmor i provesti tjedan ili više na ljetovanju nije se smatralo luksuzom. Danas odmarališta više ne postoje, unatoč tomu što su ona nudila dobru sredinu za upoznavanje i izgradnju dobrih međuljudskih odnosa. Nažalost, ni poslodavci ne shvaćaju kako često nije najbolja motivacija plaća, nego dobri međuljudski odnosi u jednom timu ili radnoj skupini i zajedno provedeni dani u opuštenu atmosferu. No omogućavanje ljetovanja posredstvom poslodavaca već davno nije u modi, a pogotovo u današnjim kriznim vremenima. Ipak izgleda da kriza neke zemlje ne pogađa toliko ljetovanje. Statistika ljetovanja žitelja u Hrvatskoj mnogo je bolja. Čitajući na internetu, saznajem da prema istraživanju koje je proveo Centar Nekretnina, čak 84 posto ispitanih i ove godine namjerava iskoristiti godišnji odmor na produženo ljetovanje. Naravno, to je lakše ako je prekrasno more u zemlji, a mnogi imaju rodbinu ili znance kod kojih im je osiguran smještaj besplatno ili po povoljnoj cijeni, ali brojka da čak četvrtina njih će ljetovanje provesti u hotelu, ipak nešto pokazuje. Dok mi u Mađarskoj razmišljamo hoćemo li torbu kupiti za djecu ili otići na ljetovanje, u susjednoj Hrvatskoj se o tome ne razmišlja. Možda bismo se i mi trebali odlučiti na ono zadnje, jer nema ljepšeg doživljaja za djecu kada obitelj zajedno ljetuje, kada ima vremena i za društvenu igru, za zajedničku šetnju i kupanje (i onda ako je to samo u kampu), ionako kroz godinu nema za to vremena. Možda, ako još jednom pogledamo staru torbu, primijetimo da će potrajati još godinu dana, a mogu se posuditi i stari udžbenici od bivših učenika, pa se nađe i pokoja jeftinija roba u dućanima, i tako poštedimo i za ljetovanje.

Bernadeta Blažetin

„Glasnikov tjedan“

Kako za Hrvatski glasnik izjavljuje predsjednik Saveza državnih manjinskih samouprava Mišo Hepp, Savez je održao sjednicu 20. srpnja s dvije važne točke dnevnoga reda: 1) Položaj elektronskih medija narodnosti u Mađarskoj i 2) Rasprava o nacrtu zakona o pravima narodnosnih zajednica u Mađarskoj. Kod prve točke dnevnoga reda pozvan je bio i Robert Stein, glavni urednik manjinskih i etničkih programa pri Fondu za podupiranje medijskih usluga i upravljanja imovinom. On je pojašnjavao stanje glede narodnosnih uredništva pri Fondu, potrebu i opravdanost provedene racionalizacije na državnim javnim servisima te ustroj zajedničkih radijskih i televizijskih uredništava koje od sada čine četiri novinara. Kako saznajemo, glede toga uime Samouprave Srba u Mađarskoj, još 12. srpnja, njezin predsjednik Ljubomir Aleksov poslao je pismo glavnom ravnatelju Fonda Istvánu Böröczu, a svojim supotpisom pismu se pridružila i delegirani kurator državnih manjinskih samouprava u Mađarskoj, u Kuratoriju Tijela javnih usluga

Milica Pavlov. Njihovo pismo na svojoj sjednici 20. srpnja podržali su i ostali članovi Saveza. Izražena je začuđenost nad provedenom racionalizacijom unutar manjinskih uredništava, to više što u prijašnjim razgovorima o tome nije bilo ni riječi i tada dobiveni odgovori bili su umirujući glede emitiranja narodnosnih emisija.

Kazano je kako se ne posjeduju točne informacije glede daljnje strukture i nači-

na obavljanja zadaća narodnosnih uredništava, te kako nastalo stanje ne pruža mogućnosti za iskorak i razvoj, povećanje minutaže. Ove odluke imaju zasada nesagledive moguće posljedice i u životu

narodnosnih zajednica, to više što pri racionalizaciji stručnost nije bila ni vodič, niti su u svezi s tim konzultirana vodstva narodnosnih zajednica u Mađarskoj.

Savez državnih samouprava poslao je nadležnima svoje mišljenje i prijedloge o nacrtu zakona o izboru zastupnika narodnosnih samouprava i o nacrtu zakona o pravima nacionalnih manjina zabilježeno

Ove odluke imaju zasada nesagledive moguće posljedice i u životu narodnosnih zajednica, to više što pri racionalizaciji stručnost nije bila ni vodič, niti su u svezi s tim konzultirana vodstva narodnosnih zajednica u Mađarskoj.

nima u prilogu broj 2 u svezi s biračkim pravom (I. Pravna pitanja biračkoga prava). U 15 točaka poimenično su navedena rješenja i mišljenja koja po mišljenju predsjednika državnih manjinskih samouprava zakonodavac treba uvažiti poradi donošenja zakona o biračkom pravu, te mišljenje u svezi s načinom izbora zastupnika narodnosnih mjesnih, županijskih i državnih samouprava.

Branka Pavić Blažetin

Sjednica Odbora za odgoj i obrazovanje

Sukladno odredbama Pravilnika o organizaciji i radu Hrvatske državne samouprave, sazvana je sjednica Odbora za odgoj i obrazovanje koja će se održati 8. kolovoza 2011. godine u Hrvatskome klubu „August Šenoa” u Pečuhu, s početkom u 13 sati.

Predložen je ovaj dnevni red: 1) Prijedlog odluke za dodjelu odličja HDS-a u povodu Dana Hrvata 2011; 2) Provjera indeksa, e-indeksa, donošenje odluke o isplati II. rate stipendije redovitim studentima visokih učilišta; 3) Prijedlog odluke o raspisivanju natječaja za dodjelu stipendije srednjoškolicima; 4) Pripreme Metodičke konferencije; 5) Ostala pitanja i prijedlozi.

Sjednica Odbora za kulturu, vjerska pitanja, mladež i šport

Sukladno odredbama Pravilnika o organizaciji i radu Hrvatske državne samouprave, sazvana je sjednica Odbora za kulturu, vjerska pitanja, mladež i šport koja će se održati 8. kolovoza 2011. godine u Hrvatskome klubu „August Šenoa” u Pečuhu, s početkom u 15 sati.

Predložen je ovaj dnevni red: 1) Prijedlog odluke za dodjelu odličja HDS-a u povodu Dana Hrvata 2011; 2) Pripreme Državnog dana Hrvata 2011; 3) Pripreme Državnog susreta hrvatske mladeži; 4) Razno.

Aktualno

Državno tajništvo za obrazovanje spašava male škole

Pet milijun forintov za ovo školsko ljeto židanskoj školi

Školska peljačica Marija Szabó je rekla: „Vjerojatno mirnije ćemo začeti ovo novo školsko ljeto s timi pinezi.“

Pas za spašavanje, u formi materijalnih sredstava, će dospiti za dvadeset i četire škole širom Ugarske, od Državnoga tajništva za obrazovanje, kojega pelja Rózsa Hoffmann. S ovom zvanrednom pineznom potporom namjeravaju pomagati tim malim školama, čiji održavatelji od jednoga do drugoga školskoga ljeta stalno se boru s financijskim poteško-

Seoski načelnik Hrvatskoga Židana, Štefan Krizmanić, pred školskom zgradom

Maloga Židana (iz ovih sel pohadjaju dica školu i u Prisiki ter Hrvatskom Židanu imaju i čuvarnice) sve skupa 18 milijun Ft potrošu u jednom ljetu za obrazovne svrhe. Peljačica židanske škole Marija Szabó takaj nije još informirana za ovu potporu od pet milijun Ft, ali s neprekrivenom radošću u glasu konstatira: – „Vjerojatno mirnije ćemo začeti ovo novo školsko ljeto s timi pinezi.“ Ukupno 17 dice, od 1. do 4. razreda, će pohadjati nastavu u ovoj ustanovi, med njimi samo trimi će začeti prvi razred. Desetimi će se učiti po hrvatski, a ostali nimški narodnosni jezik. Kljetu ov broj će pasti na dvanaest učenikov, jer iz Maloga Židana se više ne očekuju dica, ali suprot toga svi se ufaju da školska vrata neće tribati zapriti.

-Tiho-

ćami. Med timi ustanovami se najde i jedna hrvatska škola, i to iz Željezne županije, najmanja gradišćanska obrazovno-odgojna institucija, u Hrvatskom Židanu. S radosnom višću se obrnemo k načelniku sela, Štefanu Krizmaniću, ki nevjereno prima novost: – Prošli tajedan sam bio na odmoru, ja za ov dobitak ništ ne znam. Mi još službeno nikakov dokument, obavješćenje dostali nismo. Ovo je sad pravo iznenadjenje za mene, jer smo se naticali na bezbroj mjestov za potporu, a za ovo naticanje smo zapravo mislili da nimamo šansu. Ali ako je sad tako da ćemo dostati pet milijun Ft, to me jako veseli. Od njega doznajemo da Samouprava Hrvatskoga Židana skupa sa samoupravami Prisike, Plajgora,

Put u Međugorje

U organizaciji Udruge baranjskih Hrvata, za mlade ove regije priprema se od 19. do 21. kolovoza hodočasni put u Međugorje u povodu 30. godišnjice Gospina ukazanja. Sudionici su puta mladi te regije, a kako za Hrvatski glasnik kaže tajnica Udruge baranjskih Hrvata Dora Grišnik, još ima nekoliko mjesta u autobusu. Poziva i ovim putem one koji žele sudjelovati hodočasnim putu što ga predvodi svećenik Gabriel Barić neka se što žurnije jave na tel.: 06 30 458 75 65. Cijena puta s noćenjem i prehranom je 13 500 Ft.

MOHAČ – U organizaciji Šokačke čitaonice, 6. kolovoza ove godine u Mohaču se priređuje već tradicionalna Grahijada. Kako nam reče predsjednik šokačke udruge i glavni organizator Đuro Jakšić, ovogodišnju gradsku gastronomsko-kulturnu priredbu svečanim paljenjem vatre u Táncsicsevoj ulici ispred Čitaoničine zgrade u 14 sati zajedno će otvoriti gradonačelnik József Szekó i konzulica za kulturu Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Katja Bakija. Time će otpočeti kuhanje graha u zemljanim loncima, na koje je ove godine prijavljeno još više sudionika nego lani, a za dobro raspoloženje pobrinut će se Orkestar „Šokadija“. U 16 sati prigodni kulturni program prikazat će KUD „Zora“, potom slijedi plesačnica. Nakon završetka kuhanja, od 18 sati počinje večera, a od 20 sati okupljene će zabavljati Orkestar Juice.

Župan Stipe Zrilić primio mađarsko izaslanstvo u Domu Zadarske županije

Zadarsku je županiju 28. srpnja posjetilo mađarsko izaslanstvo predvođeno Jánosom Hargitaiem, predstojnikom Ureda Vlade Republike Mađarske u Baranjskoj županiji. U izaslanstvu je bio i Tibor Radić, ravnatelj Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj „Zavičaj“ u Vlačićima na otoku Pagu. Zadarska je županija u travnju 2010. godine potpisala Sporazum o međunarodnoj regionalnoj suradnji s Baranjskom županijom.

Župan Stipe Zrilić izrazio je zadovoljstvo nastavkom suradnje s Republikom Mađarskom i Baranjskom županijom. Potvrdio je spremnost nastavljanja suradnje preko konkretnih projekata. Istaknuo je kako skoriji ulazak Hrvatske u EU, planiran 1. srpnja 2013. godine, stavlja strog režim utvrđivanja kriterija koje projekti moraju zadovoljavati da bi mogli biti financirani iz europskih fondova.

János Hargitai je kazao kako je nakon posljednjih državnih izbora u Mađarskoj došlo do određenih reformi na državnoj i regionalnoj razini. Naglasio je da Zadarska županija ima dva snažna partnera te će uz dosadašnju suradnju s regionalnom razinom imati značajnog partnera i na državnoj razini koju on predstavlja u Baranjskoj županiji. Pozvao je župana i njegove suradnike u Pečuhu poradi razvijanja konkretnih vidova suradnje. (temeljem Zadarskog lista)

U spomen

Đuro Šarošac, etnolog

Rođen je u baranjskom Semelju 1. prosinca 1929. godine. Godinama radi na seoskom imanju svojih roditelja. Godine 1951. položio je stručnu maturu i šest godina radi u omladinskom pokretu Pečuškog kotara. Godine 1960. upisuje se etnologiju, povijest i slavistiku na Sveučilištu Loránda Eötvösa u Budimpešti, gdje stječe diplomu.

Zaposlao se u Mohačkome muzeju. Među Hrvatima i Srbima sustavno je prikupljao razne predmete, tekstil. Izradio je program na koji bi

se način moglo spasiti od zaborava narodno blago Hrvata, Srba i Slovenaca u Mađarskoj. Njegove poticaje prihvaća vodstvo Demokratskog saveza Južnih Slavena, kao i to da se unutar ove organizacije utemelji etnografska sekcija.

Godine 1971. društveni sakupljači narodnoga blaga, uglavnom profesori i studenti, pomoću njegovih upitnika odlaze na teren, najprije u obližnja hrvatska (bošnjačka) naselja u okolici Pečuha. Sakupljena folklorna građa i otkupljeni predmeti dobili su mjesto u Mohačkome muzeju. Rad Đure Šarošca 1975. godine donosi nove plodove, naime ustanova čiji je bio pročelnik dobije pravo da u svim naseljima u Mađarskoj, gdje živi hrvatska, srpska i slovenska narodnost, može sakupljati narodno blago. U Mohaču je Šarošac 1967. godine otvorio stalnu izložbu pod nazivom *Hrvatske i srpske etničke skupine u Baranji*. (Hrvatski pisac Gustav Krklec prigodom posjeta Mohaču o izložbi je rekao: «to je europski nivo».) Od početnih sakupljačkih uspjeha svake godine po dvije družine dobrovoljnih sakupljača, koje je on organizirao, sustavno su odlazile na teren radi sakupljanja tradicijske baštine. Šarošac je uspio godišnje sakupiti do 600 predmeta, od kojih je svake godine, u okviru priredbe Mjesec muzeja, pripremio novu izložbu.

Hrvatsko, srpsko i slovensko kulturno blago prikazao je i znatijelnoj mađarskoj publici, tako i u većim gradovima Miškolcu i Sambotelu, gdje je bilo čak do 70 tisuća posjetitelja. Na veoma dobar prijam naišla mu je izložba *Tisućugodišnje veze Hrvata i Mađara* koja je u Mađarskoj predstavljena čak u petnaest naselja, a ovih dana u Hrvatskoj, Zadru, Senju i Vlačićima, no ranijih godina, na prijedlog predsjednika Franje Tuđmana, prikazana je i u Zagrebu te u drugim gradovima Republike Hrvatske. Na zamolbu bosanskih franjevaca izložba 2006. godine putuje u Bosnu. Osim toga imao je razne etnološke izložbe u Zagrebu, Beogradu i Novom Sadu, gdje je izložio izloške sakupljene od Hrvata, Srba i Slovenaca u Mađarskoj.

Njegov tridesetogodišnji rad iznjedrio je veoma bogatu zbirku Mohačkog muzeja, naime Đuro Šarošac sakupio je 12.000 izložaka, a od pučkog usmenog blaga sakupljeno je 30.300 minuta (presnimljena građa na magnetofonskim kasetama nalazi se i u Institutu za folklor u Zagrebu) te je ostvario čak 20.000 fotosnimaka.

Muzej danas raspolaže veoma dobro sređenom građom. Izloženi predmeti dobili su visoko priznanje, ne samo od mađarskih nego i od inozemnih stručnjaka. Kao ravnatelj Mohačkog muzeja, priredio je 42 privremene i četiri stalne izložbe i time pridonio da hrvatska i srpska narodnost i njezina tradicijska kultura bude predstavljena i većinskom narodu. Povodom tristote obljetnice franjevaca u Mohaču, organizirao je dvodnevni međunarodni znanstveni skup. Uz njegovu potporu prigotovljena je zavičajna kuća podravskih Šokaca (Hrvata) u Kašadu.

Đuro Šarošac vodio je i znanstvena istraživanja, napisao sedam monografija te tiskao četrdeset i osam rasprava. U Debrecinu stječe doktorat na temu *Mohačka keramika i njena prošlost*, a u Zagrebu 1991. obranio je disertaciju *Bosanski Hrvati u okolici Pečuha*.

Njegov muzejski rad nagrađen je raznim priznanjima: *Spomen-medalja Ferenc Móra* (1981, to je ujedno najveća muzejska nagrada u Mađarskoj); nagrada *Hrvatski pleter*, a odlazeći u mirovinu, dobiva visoko odličje Baranjske županije, dva puta dobio je nagradu *Za socijalističku kulturu*. Godine 1999. u svojoj 70. godini je umirovljen. Ima dvoje odrasle djece Miru, profesoricu hrvatskog jezika i matematike, i Ivana, grafičara.

Dr. Đuro Šarošac umro je u mohačkoj bolnici 14. srpnja, a pokopan je na groblju svoga rodnog Semelja 19. srpnja u 15 sati.

Đuro Franković

Sjećanje na Đuru Šarošca

Sve nas koji smo ga znali i poznavali njegov neumorni rad, teško je pogodila njegova smrt. Volio je svoju struku, bio je borbeni čuvar narodnosne nam ostavštine, neumorni sakupljač narodnog nam blaga. Upoznao sam ga davnajšnjih godina. Bio je čovjek kojemu se može diviti! Znao je biti blag, duhovit, a u isto vrijeme i plah, te kočoperan kad se radilo o našoj stvari. Bio je u stanju uhvatiti se ukoštac i s vlastima kad se radilo o nabavljanju sredstava za sakupljanje etnografske građe. Evo, samo nekoliko nizaigled sitnih uspomena koje su mi duboko ostale u pamćenju.

One davne 70. i neke došao je Đuro u Kačmar zato da prikupi i otkupi još preostalog ručno izrađenoga blaga starih Bunjevaka. Pođoh s njime po kućama, usput mi reče kako je teško „iščeprkao“ novac za nabavu. Iz starodrevnih dolapa našle su se kapice, kecelje, tkanine i druge vrijednosti. „Koliko to vama vrijedi?“ – pitao bi očekujući cijenu. – Znadeš, sinko moj, to već današnja mladež ionako više neće „aspirirati“ pa, eto, ja iščem toliko...“ – glasio bi odgovor. Đuro bi se tada naljutio i „izgrdio“ sugovornicu: „Zar vi ne cijenite svoj mukotrni rad, te tako podništa prodajete vaše blago!“ Evo, ja ću vam platiti puno više jer je to skuplje nego što vi tražite...“

Prolazeći tako jednom ulicom, uza samu ogradu sanduče u kojemu bijahu pilići, a pod njima otkana ponjavica...“ Ove bi trebalo tući! – i uđemo u kuću. Domaćica, smatrajući da s došljakom nešto nije u redu jer tu otkanu ponjavicu želi kupiti. I kupio je jer je znao što vrijedi. Na određeni dan izložbe, svima od kojih je kupovao, poslao je pozive. Bilo je mnogo nas. Tu se našla i pokojna Anka Kršić. Đuro je oduševljeno i s puno žara objašnjavao i stigao do tkane ponjavice, one ispod pilića, one kupljene u Kačmaru. Bio je ponosan što je na ovaj način spasio komadić narodnoga blaga. I još, za kraj, ovo: Sav zadovoljan navratimo k meni na ručak. U dvorištu opazi da imam zečeva, kunića. Ništa osobito ni važno... Nego, kad primijeti kaveze, zečinjake napravljene od dasaka što su nekoć bili kreveti mojih starih, ofarbani s narodnim motivima, tulipanima i drugim cvijećem. „Stani! Što je to?“ Pa vidiš, zečinjak od dasaka – rekoh, znajući da će sada slijediti ono čega sam se i nadao. Oči su mu sijevnule, lice pocrvenjelo, a bijes njegovih riječi survao se na mene...

„Znadeš, Đuro, bile su mi potrebne daske te tako...“ branio sam se bespomoćno koliko sam mogao. „Trebale su ti daske, a tebi da nije falila jedna daska, ne bi razlupao svoju djedovinu!... Nisam imao što prigovoriti mu, znao sam da je u potpunosti u pravu. Za vrijeme ručka, uz blagi osmijeh, onako mi uzgred dobaci: „Maloprije, tamo u dvorištu ka-ko sam te neljudski izgrdio, začudo da si me pozvao na objed.“ Zagrlio sam ga i rekao: „Bog dao, takav i ostao, a ja te svagda poslušao!“ Takav je bio naš Đuro koji možda i tamo gore čuva narodne rukotvorine i baštinu naših djedova i majki.

Kačmar, 25. srpnja 2011.

Ljubinko Mandić

Poštovani!

Nemam prava da se miješam u posao radija, ali valjda imam prava da izrazim očaj i tugu zbog otpuštanja veoma talentiranih novinara i dragih glasova s radija, koje nitko nikad ne zna zamijeniti. Poslije toliko godina oni su nam bili važni i voljeni kao članovi obitelji. Kad smo ih nazvali, uvijek su bili spremni da nas poslušaju, i dobre i loše vijesti, kad je trebalo hrabriti su nas i tješili. Poslije ne znam kakvih odluka i potreba su poslali Milicu iz hrvatskog, Branka iz srpskog programa.

Uvijek slušam umalo sve manjinske programe, ali najvažniji su mi hrvatski i srpski, ovdje čujem izvještaje iz naše prošlosti, o našim običajima, o zaboravljenim događajima u povijesti, književnosti i dali su nam sve one najdraže izvorne i zabavne pjesme koje nikad nigdje ne bismo znali naći, samo kod njih na radiju. Ne znam ni zamisliti budućnost bez Milice i Branka, s njihovim kolegama oni su mi značili i dobru drugaricu i druga, koji su uvijek znali kako bi svojim slušateljima dali najljepše trenutke preko radija, da bismo zaboravili sve brige i tugu. U tim njihovim teškim trenucima želim reći da sam uz njih i uvijek bih voljela pratiti njihovu sudbinu; ako je moguće, pomagala bih im, samo još ne znam kako. Valjda kada bi se u novinama objavilo nekoliko riječi o mojoj sućuti, kada biste objavili da ništa nije bilo uzalud, kao do sada, i od sada ćemo ih voljeti i čuvati onu lijepu prošlost što smo s njima preživjeli preko radija. Mi samo najljepše čuvamo od njih, što smo i dobili. Nadamo se da će uskoro naći nov poziv, gdje bi znali svoj izvanredan talent iskoristiti, ljubav i temperament, veliku životnu volju s kojom sve prepreke lako znaju pobijediti i nas o ljepšem životu uvjeriti, sažaliti. Milicu i Branka uvijek ćemo smatrati najboljim novinarima i prijateljima. Sigurna sam da će mnogi slušatelji na putu sudbine, kao i ja, tražiti njihovo društvo i prijateljstvo. Želim sve najljepše našim dragim novinarima i da ih njihova snaga i velika ljubav nikada ne ostavi!

S poštovanjem:

Anica Kostalić Fujs
Dautovo

Zlatomašnik Jožef Hiršl svečevao sa svojim Petroviščani

Cijeli život je služio na tuđem tlu. Kad je bilo potribno, med hrvatskimi, kad je tako spalo, med nimškimi vjerniki. Pokorno, svismo, svenek pomagajući druge ljude u poteškoći i nevolji. Jožef Hiršl, rođeni Petroviščan, kako ga mi znamo Veselov gospon, je Ugarsku za sobom ostavio 1956. ljeta, a posvećen je za farnika 1961. ljeta u Željeznom. Bio je kapelan u Velikom Petarštofu, farnik u Štikapronu, Celindofu, Ilmitzu, Cindrofu. Iako je jur u mirovini, živi i službuje još uvijek u Ilmitzu. Otud je doputovao 10. julija, u nedilju med svoje Petroviščane da skupa s njimi proslavi svoju zlatnu mašu.

komunistički režim je dao zapriti sve seminare, rastirao farnike. Silom prilik ste zašli u lug kot fizički djelatnik, potom ste pak disidirali. Bog vas je otpeljao iz sambotelskoga seminara u Željezno. Medjutim, na danu vašega zaredjenja familija Hiršl ovde u Petrovom Selu imala je na srcu tešku tugu. Nisu mogli osvidočiti vaše posvećenje, a niste ni Vi mogli dobiti blagoslov od starine pred svojom mladom mašom. Mi se zato ufamo da ov teški put pred Bogom će se pozlatiti – s timi riči je prikdao dar prvak petroviske crikvene stolice, zaželeći dobro zdravlje i snagu za daljnje službovanje. U okviru svečane dvojezične maše je rekao zlatomašnik da nije zato prošao iz Ugarske jer si je iskao bolji žitak, nego zato jer je htio uteći Bogu, znajući da u austrijski seminar ne more prez mature i prez znanja nimškoga jezika. Na zagovor duhovnika Jožefa Mikišića još se je upisao u ugarsku školu u Innsbrucku. – Bog je u tom imao svoju ruku. U toj gimnaziji potresla me sudbina tih mladih ki su svoje dane živili u izbjegličtvu. I tamo me Bog zbudio da ja takovim ljudem moram pomoći i svoj žitak za druge ofrovati i aldovati, što znači duhovničko zvanje. Ovu milost sam od Boga dobio da sam smio ovo doživiti i zato Vam svim zahvaljujem molitve – tako je o svojem putu govorio jubilar, komu je za mašom, s dokumentom papinskoga blagoslova česti-

Pred crikvom Sv. Petra i Pavla tepih od kitic, čudo za viditi, kojega su skupastavile, nakinčile marljive petroviske ženske ruke na 50. jubilej zaredjenja Jožefa Hiršla. Medjutim, povorka miništrantov i farnikov nogom ne dotakne ovo remek-djelo. Na tabli dokumentarna izložba s fotografijami o životnom putu slavljnika, koga veselo pozdravljaju zvoni njegovoga rodnoga sela. Napunila se je naša crikva s brojnim rođjaki, poznaniki, vjerniki ne samo iz našega sela, nego i iz Austrije ter Amerike. Pred oltarom uz jubilara, u Petrovom Selu rođjeni dušobrižniki Štefan Geošić iz Klimpuha, Vilmoš Harangozo iz Kisege, bivši naš farnik u mirovini Ivan Šnel-ler i domaćini Rafael Krammer i Tamás Várhelyi. Za dičjom recitacijom Imre Filipović, predsjednik Farskoga tanača se obrne svim nazočnim: – U našoj kapeli je jedna spomen-tabela, na koj se spominjamo na petroviske duhovnike. Na toj slici u petnaestom redu stoji ime Jožefa Hiršla ki je posvećen za duhovnika u Željeznom, 29. junija 1961. ljeta. Pred tim deset ljet kad ste vi začeli svoj studij teologije u Sambotelu,

tao petrovski dušobrižnik Tamás Várhelyi. Pismo čestitke sambotelskoga biskupa dr. Andrása Veresa je preštao negdašnji tovarušu u seminaru Ivan Šnel-ler, ki je potom slijedeće rekao: – *Dragi brate u duhovničtvu! Jubileum je latinska rič i zlamenuje radujte se, veselite se! Danas ti, naš dragi jubilar imaš veliki uzrok da se veseliš i Bogu hvalu daješ. Veseli se s tvojom rodbinom da te je Bog obdario s velikom milošćom, pozvao te je i pred pedesetimi ljeti te je postavio i posvetio za svojega duhovnika. Ti si ov poziv primio i pedesetimi ljeti si ga potpuno, pobožno odvršio. Čuda poteškoć si morao preživiti i pretrpiti, kako bi rekao Sv. Pavao: „Dobar boj sam vojevao, vjeru obdržao!“ Konačno ti jer jur pripravnica koruna pravice, ku će ti dati gospodin pravični sudac, naš milosrdni i dobar Otac.* Petroviski načelnik Viktor Kohut takaj je zahvalio Jožefu Hiršlu dugoljetni trud, kim je stalno pomagao Petroviščane i u ime Samouprave dodilio mu spomin-plaketu „Za Petrovo Selo“, ku je prvi put ovo ljeto prikzeo dugoljetni farnik Petrovoga Sela, Ivan Šnel-ler. Ravnateljica Caritasa sambotelske crikvene županije, Marietta Régvári-Tuczai pohvalno je govorila o tom djelovanju i potpori ka je ponudjena od Jožefa Hiršla u minuli osamnaest ljeti. Za dar je predala sliku ku su namoljali betežniki s likom Sv. Martina. – *Nisam takov kot me vidite, kot me držite, je rekao Sv. Ivan Krstitelj ter i ja nisam ta, za koga me držite. Nisam vridan da razvežem obuće onomu ki će za manom dojt. To sam mogao i ja reći. Ja se čudim da me tako vidite, ali pomozite mi da budem svenek takov kako me vi vidite – su zvučale skromne riči jubilara pred svečanim blagoslovom. Mašu su svojim jačenjem polipšali i člani ženskoga zbora Ljubičica ter tamburaši. Potom su pred crikvom svi bili pozvani na okripljenje i druženje.*

Sliva Tamás Várhelyi, Vilmoš Harangozo, Jožef Hiršl, Rafael Krammer i Ivan Šnel-ler

Hrvatski dan sela Lukovišća

Samouprava sela Lukovišća te Hrvatska i Ciganska samouprava (predsjednik József Csonka) 3. srpnja priredili su Hrvatski dan i Dan sela koji se odvijao na nekoliko mjesta u selu: kod Zavičajne kuće, na nogometnom igralištu, u Vörösmartyjevoj ulici i kod Seoske kuće. Organizatori su se pobrinuli za bogate programe: buđenje s tamburaškom glazbom u ranim satima, prženje lepinje u školskoj kuhinji, programi i igre za djecu, besplatne zdravstvene usluge, misa na hrvatskom jeziku, objed za stanovnike sela, upoznavanje sa Zavičajnom kućom, kušanje podravske kolača, nogometna utakmica. U kulturnom programu koji se odvijao na otvorenome u Vörösmartyjevoj ulici, nakon pozdravnoga govora načelnika sela Józsefa Matyóka i uručjenja odlikovanja počasnoga građanina Lukovišća, sudjelovali su: lukoviški školarci, fočka i barčanska ciganska dječja skupina, barčanski KUD „Podravina“, martinački Pjevački zbor „Korjeni“, lukoviški KUD „Drava“, Orkestar „Siget“ i Stipan Đurić, pjevač i glumac. Zatim je slijedila zabava na otvorenome uza svirku martinačke „Podravke“ i lukoviškoga Tamburaškog sastava „Drava“.

Članovi lukoviškog KUD-a Drava

Okupio se velik broj mještana i iseljenih Lukovišćana

kako ova titula obvezuje na daljnji predani istraživački rad i širenje glasa o svome rodnom selu gdje god je to moguće.

Titulom prvoga počasnoga građanina sela Lukovišća odlikovan je Đuro Franković

Zastupničko tijelo Samouprave sela Lukovišća donijelo je odluku o utemeljenju nagrade Počasni građanin sela Lukovišća. Jednoglasnom odlukom seoskih vijećnika, na čelu s načelnikom Józsefom Matyókom, tom je titulom odlikovan Đuro Franković, a odlikovanje mu je uručeno 3. srpnja u sklopu cjelodnevnih programa Hrvatskoga dana koji se tada obilježavao u selu.

Đuro Franković rođen je 9. veljače 1945. godine u hrvatskoj seoskoj obitelji. Odrastao je u Lukovišću na obali Drave. S četrnaest godina odlazi na školovanje u tadašnju Srpsko-hrvatsku gimnaziju u Budimpeštu. Nakon završetka gimnazije učitelj je u rodnom selu. Između 1964. i 1968. studira povijesti i hrvatsko-srpski jezik na Južnoslavenskoj katedri Pečuške više škole. Od 1970. do 1972. nastavnik je povijesti u budimpeštanskoj Srpsko-hrvatskoj školi. Od 1973. godine tijekom devet godina zaposlenik je Hrvatsko-srpskog uredništva Mađarskog radija u Pečuhu, izvještava za Radio Kossuth, i za Radio Zagreb. Istovremeno na Višoj školi u Pečuhu na Južnoslavenskoj katedri predaje metodiku, narodno pjesništvo i narodnu nošnju. U osamdesetim godinama kao suradnik televizijske emisije Naš ekran snima diljem Mađarske radijske i televizijske priloge. Jedan je od urednika godišnjaka Etnografija Hrvata u Mađarskoj u izdanju Mađar-

skog etnografskog društva. Do 2004. godine izašlo je 11 knjiga spomenutoga godišnjaka. Do sada je napisao više od deset samostalnih knjiga (zbirke pripovijedaka, zbirke dječjih igara i poslovice, hrvatske bećarce, seoske šale), a uz to urednik je i dvaju udžbenika iz hrvatskoga narodopisa. Jedan od najvažnijih radova mu je znanstvena studija o dvojici Zrinskih, u kojoj obrađuje Nikolu Zrinskog sigetskog i Nikolu Zrinskog, vojskovođu i pjesnika, gospodara grada Čakovca. Spomenutu studiju objavio je na mađarskom i hrvatskom jeziku 2002. i 2003. Premda je u mirovini, i danas neumorno istražuje i stvara. Suraduje s Etnografskim institutom HAZU-a, i zagrebačkim Etnografskim muzejom. Sada s profesorom Ljubinkom Radenkovićem iz Beograda radi na usporednoj analizi mađarsko-sla-

Đuro Franković u društvu lukoviškog načelnika Józsefa Matyóka

venskih mitskih bića – čulo se u laudaciji prvome počasnoga građaninu sela Lukovišća Đuri Frankoviću.

17. Petrijevačke žetvene svečanosti

Folklorne skupine iz Čavolja i Mohača
gostovale u Hrvatskoj

KUD „Bunjevački kulturni krug” iz Čavolja

U Petrijevcima, nadomak Osijeku, od 1996. godine prijateljskom naselju santovačke Hrvatske manjinske samouprave, od 8. do 10. srpnja održane su 17. Žetvene svečanosti. Na manifestaciji izvornoga narodnog i amaterskog folklornog stvaralaštva u petak, 8. srpnja, predstavljen je 13. broj „Petrijevačkog ljetopisa”. Pod naslovom „Počelo je prije petnaest godina, a traje do danas” u godišnjaku Općine Petrijevci osim drugih objavljen je napis Stipana Balatinca, predsjednika Hrvatske manjinske samouprave, o petnaestogodišnjoj suradnji prijateljskih naselja. Na Petrijevačkim žetvenim svečanostima, u nedjelju, 10. srpnja, boravilo je izaslanstvo santovačke Hrvatske manjinske samouprave. Na popodnevnom svečanom mimohodu folklornih skupina i konjskih zaprega, te na večernjem scenskom prikazu narodnih običaja na ljetnoj pozornici sudjelovalo je devet KUD-ova, među njima i dvije skupine Hrvata iz Mađarske. Uz posredovanje santovačke Hrvatske manjinske samouprave, u Petri-

jevcima se, u pratnji garskog Orkestra „Bačka”, predstavio Bunjevački kulturni krug iz Čavolja, koji djeluje pod pokroviteljstvom mjesne Hrvatske manjinske samouprave, a na proljeće 2012. na svečanost u spomen svećenika i istaknutog bunjevačkohrvatskog rodoljuba Grge Jasenovića ugostit će petrijevački KUU „Nikola Šubić Zrinski”. Izvorna folklorna skupina Mohačke šokačke čitaonice, u pratnji Orkestra „Šokadija”, uzvratila je gostovanje Petrijevačana prije dvije godine na manifestaciji „Pranje na Dunavu” u Mohaču. Brojna domaća publika nagrađivala ih je velikim pljeskom.

Nakon nastupa pravih slavonskih šaljivaca, did Tunje i bać Roke, na velikoj ljetnoj pozornici uslijedio je cjelovečernji koncert tamburaškog sastava „Slavonski dukati” i snaše Marije Pavković, koji su se nakon koncerta pobrinuli za dobro raspoloženje i na maloj pozornici, pa je uslijedila pučka veselica Petrijevačana i njihovih gostiju.

Tekst i slika: S. B.

Izaslanstvo iz Santova u društvu domaćina na etnoizložbi ulicama naselja

DARANJ – Samouprava toga naselja 6. kolovoza priređuje već tradicionalni Dan sela s brojnim sadržajima: od maloga nogometa, informatičkih nadmetanja, programa za djecu i odrasle, pečenja lepinja, ekumenske mise, prigodnih izložaba, nadmetanja pivopija, zabavnog šatora za najmlađe, kulturnog programa u kojem sudjeluje i barčanski KUD Podravina, vatrometa, koncerta, bala... Daranjski je načelnik László Villányi. Ondje u drugom mandatu djeluje Hrvatska samouprava na čelu s Ladislavom Vertkocijem. Ovaj je dan i u znaku Podravske hrvatske večeri i druženja hrvatske zajednice, što se ostvaruje uz potporu Fonda Sándor Wekerle, prijatelji iz Gradine Hrvatske samouprave Daranja, Saveza Hrvata u Mađarskoj i Zajednice podravskih Hrvata.

ŠELJIN – Dana 5. kolovoza proslavlja se Dan grada Šeljina. Svečanoj sjednici gradskoga vijeća sudjelovati će i izaslanstva zbratimljenih gradova Grubišnoga Polja i Biograda na Moru. Drugoga dana, 6. kolovoza, na prostoru gradskog kupališta je Festival lubenica uz niz zabavnih sadržaja. U okviru toga priredit će se već tradicionalni Poljoprivredni forum uz nazočnost poljoprivrednih stručnjaka i nadležnih iz resornog ministarstva.

PEČUH – Kolovoz je mjesec mnogobrojnih nastupa pečušskog Orkestra Vizin. Tako dečki od 3. do 9. kolovoza borave u Francuskoj prateći pečuški KUD Tanac. Već 10. kolovoza sviraju u Pečuhu Makedonsku plesačnicu. 13. kolovoza nastupaju u Santovu s KUD-om Tanac, 14. kolovoza na Festivalu Sziget u Budimpešti prate KUD Tanac, 18. sviraju u Poganu u sklopu tamošnje serije tjednih priredaba pod nazivom „Tjedan običaja” prateći nastup KUD-a „Tanac”, 20. kolovoza s KUD-om Tanac imaju nastup u Pečuhu, 21. kolovoza nastupaju u pečuškom Đukiću te istoga dana u sklopu Dana Ivana Antunovića u Kalači, 24. kolovoza s KUD-om Tanac nastupaju u rumunjskom gradu Aradu, a 28. kolovoza s istim KUD-om imaju nastup u Vršendi.

Sjednica Odbora za pravna pitanja

Sukladno odredbama Pravilnika o organizaciji i radu Hrvatske državne samouprave, sazvana je sjednica Odbora za pravna pitanja koja će se održati 8. kolovoza 2011. godine u Hrvatskome klubu „August Šenoa” u Pečuhu, s početkom u 16.30 sati. Predložen je ovaj dnevni red: 1) Izrada pravilnika o djelovanju, financiranju i obračunu županijskih udruženja, 2) Izmjena osnivačkog dokumenta Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu, i 3) Rasprava i prijedlog o dodjeli odličja Hrvatske državne samouprave u povodu Dana Hrvata 2011. godine.

Novosti iz Bačke

Prvi broj „Bačkoga glasnika“

Suvremene tiskovine Hrvata u Mađarskoj obogaćene su još jednim regionalnim izdanjem na hrvatskome jeziku. Naime, zahvaljujući zalaganju nekoliko zanesenjaka bajske Hrvata, početkom lipnja ove godine u Baji je pokrenut «Bački glasnik» s podnaslovom «Novosti iz Bačke», i to kao besplatni primjerak. Kako nam odaje naslovnica, na kojoj se nalazi fotografija zgrade, prvi broj posvećen je stotoj obljetnici Bajske bunjevačke čitaonice (1911–2011). Na poleđini lista je slika subotičkog biskupa Lajče Budanovića, utemeljitelja Bajske bunjevačke kršćanske čitaonice 1911. godine.

Pozdravnu riječ, o prošlosti nekada slavne bunjevačke udruge, te o svojim razmišljanjima o njezinoj budućnosti, napisao je Stipan Švraka, koji između ostalog piše: «Želimo da zajedno proslavimo okruglu godišnjicu, i to stotu obljetnicu naše stare Čitaonice koja se, eto, poslije tolikih mučnih godina vratila u ruke vaše, a da se ponadamo da ćete ju primiti i u srca naša. Pisac ovih redaka živo se sjeća onih godina kada je Čitaonica bila u punom cvatu. «Tada se u njezinim, doduše, još skromnijim prostorijama često orila pisma i čula tambura, tu su svirali naši stari tamburaši kojih već davno nema. Tu su priređivane sve čuvenije svadbe, gdje je i sirotinji dospjelo nešto ila i pića, tu su bile redovite igranke pa i čuvena pokladska veselja, u kojima se ponekada zabravilo na zdravu pamet, ali sve to skupa bilo je lijepo, napose onda kada se toga poslije tolikih, pet-šest desetljeća prisjećamo.» Na ukupno 12 stranica formata A4 nalazimo i razne druge teme, rubrike, zanimljive napise, te vijesti iz života bačkih Hrvata – Bunjevaca, Raca i Šokaca. Teme i napisi u prvom broju Bačkoga glasnika: Čitaonica (Katolička čitaonica), Bačka (Kraljičke pisme bačkih Bunjevaca), Bačka i šire (Hrvatski glasnik, Mali nogomet), Bački album (fotografije iz prošlosti sa središnjom slikom vodstva Čitaonice u povodu obilježavanja 25. obljetnice 1936. godine), Bačka (Obnova svetog bunara na kačmarskoj

Vodici, Bajska knjižnica) Prosvjeta (Jesu li Raci Bunjevci?) Baja (Baja–Labin, Sport kao strast, Ultratrka, Granica kod Santova) i Bačka (Bunjevačka kuća u Baji).

«Iako se radi o početku, ovo je zapravo nastavak. Naime novine se ne mogu odreći napora biskupa Ivana Antunovića, ni bogate narodne i autorske književnosti u ovom dijelu Bačke. Stari, a i dalje za nas živi pisci – Antunović, Petreš, Vujkov – uvijek su dobrodošli. Isto tako, tekući problemi i zanimljivosti naći će mjesto na ovim stranicama» – ističe osim drugog urednik Mario Berečić.

Za Bački glasnik pišu Stipan Švraka, Mario Berečić, Živko Gorjanac, László Király, Šandor Pančić, Ildika Kubatov Filaković i Mišo Mandić, a fotografije su ustupili Stipan Švraka, Anuška Agatić, Marin Filaković, Šandor Pančić i Stipan Perić Pišta.

Kako je najavljeno, želja je pokretača lista da Bački glasnik ubuduće izlazi tromjesečno, što znači da bi drugi broj mogao izaći početkom rujna ove godine.

S. B.

Novo izdanje

Etnografija Hrvata u Mađarskoj

14. broj

Uzimajući u obzir deset brojeva Etnografije južnih Slavena u Mađarskoj i novonastale brojeve Etnografije Hrvata u Mađarskoj, koje starta poslije demokratskih promjena, odnosno mirnog razdruživanja Hrvata, Srba i Slovenaca, hrvatska će narodnost uskoro dobiti svoj 14. broj EHuM, a ako je povjerovati, dogodine bi trebalo biti objavljeno i jubilaro 25. izdanje tih vrijednih tiskovina. Osim domaćih hrvatskih autora, u tom su izdanju svoje studije objavili i ugledni istraživači iz Hrvatske, te Terézia Balogh Horváth koja piše o nakitu od konjske strune naših šokačkih Hrvata u Bačkoj, s jedne i druge strane granice. Timea Spiesz Bockovac vodi nas drugoj skupine šokačkih Hrvata, u Baranju pokraj Drave, u nekadašnji Semartin, gdje su se žene u svome svakodnevnom razgovoru služile jezikom koji je čak i odudarao od govora muškaraca. Mišo Mandić u svom uratku na sočnoj bunjevačkoj ikavici vodi nas na proštenje Antunovo koje su naši Hrvati u Bačkoj lijepo proslavljali i u ove će ga dane proslaviti, uz misu na hrvatskom jeziku koju su služili hrvatski franjevci, a poslije su došli na red i dobri zalogaži, obezatan ovčji paprikaš i dobra kapljica, pa šetnja i kupnja kod medeničara. Urednik ovog izdanja Đuro Franković piše o podravskim erotičnim pripovijetkama, o simbolima uskrasnih („vuzmenih“) pjesama te naše hrvatske skupine u

Podravini, kao i o imenu Budimu koji se često pojavljuje u usmenom pjesništvu rackih, gradišćanskih, podravske i bunjevačkih Hrvata. Povrh pogače pak zatražio je i kruh, to jest sakupio pričice o kruhu iz raznih naših krajeva. Autori iz Hrvatske govore o mađarsko-hrvatskim glagoljaškim poveznicama, o mađarskim vojnicima u obrambenim utvrdama na tlu Hrvatske, o širenju i jačanju protestantizma u Međimurju, te o ispiranju zlata na Muri, o tradicionalnome baranjskom proizvodu kulenu. Sanja Vulić daje nam opširniji prikaz o čakavskom govoru Hrvata u Hajmašu (Nagyhajmás) u blizini Dombovara, čiji je posljednji član Josip Kasonić nedavno napustio našu hrvatsku zajednicu u Mađarskoj, s njime je nestao jedan dijalekt, nedvojbeno, postali smo siromašniji. Ni ovaj put ne izostaju prikazi novih knjiga. O ovim i drugim narodnosnim etnološkim izdanjima dugi niz godina skrbio je serijski urednik dr. Ernest Eperjessy, komu i ovim putem zahvaljujemo, naime taj odgovorni i samopožrtvovani posao, zbog podmakle životne dobi, predat će drugima, što pak ne mora značiti da neće pisati za ovo izdanje koje je on i dr. Mišo Mandić osmislio, i o kojoj su sanjali, jer sanjati i raditi svakom je slobodno.

Svoje radove autori bilo kada mogu poslati uredniku Đuri Frankoviću.

Đ. F.

ETNOGRAFIJA HRVATA U MAĐARSKOJ 2011

Trenutak za pjesmu

Veselko Koroman

Doći će vrijeme

Doći će vrijeme blagog naroda. Onog što ima obilje rana, obilje časti, obilje tuge. Naroda što ima višu a plemenitu moć, ravnicu i more, knjige i anđele.

Doći će vrijeme blagog naroda. Onog što ima bijele gore, otoke i sunce, stoljeća i tminu. Naroda što misli, što velik je i miran na sjeveru i jugu, u spru vremena.

Hodočašće u Međugorje i Bunu

U suorganizaciji Bačkog ogranka Saveza Hrvata u Mađarskoj i Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije, skupina bačkih Hrvata, jednim autobusom, od 7. do 11. kolovoza hodočastit će u Međugorje i Bunu.

Tom će prigodom ponovno posjetiti izvor rijeke Bune u Blagaju i spomen-ploču postavljenu prije dvije godine na novoj crkvi Župe Presvetog Trojstva Blagaj-Buna, a predviđen je i obilazak župnih crkava, samostana, te kulturno-povijesnih spomenika u Ljubuškom i Širokome Brijegu – reče nam ukratko glavna organizatorica Angela Šokac Marković, predsjednica Bačkog ogranka Saveza Hrvata u Mađarskoj. Hodočašće bačkih Hrvata ostvarit će se materijalnom potporom Zaklade «Sándor Wekerle» i Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije.

S. B.
Snimka: Iz arhive

Pokraj glavne ceste prema Međugorju na župnoj crkvi Presvetog Trojstva Blagaj-Buna u mjestu Buna postavljena je spomen-ploča u znak sjećanja

Posvećenje informativnih tablic

Šandor Petković i Šandor Horvat zahvalu Kurtu Herbstu za primanje

Dvojezične tablice su pometane u Austriji na jednom dijelu hodočasne ceste med Celjem i Csíksomlyóvom. Tablice po nimški i ugarski informiraju putnike.

Hodočasne pute u Celje za Gradišćance je počeo organizirati farnik Štefan Dumović od 1984. ljeta, a onda su još skupa išli kiseški Hrvati s Hrvati iz onoga kraja Austrije. Od 1992. Gradišćanski Hrvati iz Kisega i kiseške okolice samostalno organiziraju ovo vjersko hodočašćenje. Uz gospodina Dumovića glavni organizator ovih vjerskih putov je Šandor Petković.

Na svetačno otkrivanje informativnih tablic 2. junija, u subotu, su isto tako oni peljali delegaciju i vjernike iz Kisega u Krumbach. No redoviti sudjelovatelji hodočasnih putov su i ovom prilikom 14 km piševali od Kirchschiagla do Krumbacha. Med putniki je bilo Židancev i Nardancev.

Petrovišćanke su „šudljice” poslale za polakšanje gladnih želucov. Načelniki spomenutih varošov otkrili su informativne tablice i prikдали su s tablicami zazlamenovan dio hodočasne ceste na turističko hasnovanje. Pri svečevanju Kisežani poklonili su poveljom Katharinu Liebentritt i Kurta Herbsta, ar redovito primaju umorne hodočasnike na počivak. Velečasniki Frantz Grabenwöger i Štefan Dumović skupa sa Šandorom Petkovićem, predsjednikom HMS-a u Kisegu, darovani su diplomom "Vječni pomagači celjanskih hodočasnikov".

Po svetačnoj svetoj maši, gosti i domaćini u dobrom raspoloženju su sjeli na agape i u kasnu noć su dospili domon.

Marija Fülöp-Huljev
Foto: Béla Farkas

Iz povijesti Hrvatskoga glasnika

Popis pučanstva 2001. g., 1–21. veljače

Koja će nam pitanja postaviti?

Da bi se pospješio popis pučanstva, Središnji statistički ured (KSH) upitne je listiće (i za osobne i za stambene podatke) dao prevesti na jezike nacionalnih manjina, među njima i na hrvatski jezik. Iako je službeno vjerodostojan samo mađarski, upitni list na materinskom jeziku može poslužiti kao pomoć popisivačima, a još više pripadnicima nacionalnih manjina koje će biti popisane. Kao i sve informacije u svezi s popisom, listiće možete nabaviti kod (ili posredstvom) mjesnog bilježnika koji je odgovoran za provođenje popisa u naseljima. Budući da je već više puta bilo riječi o popisu, istaknimo ukratko samo najvažnija pitanja koja se vežu za nacionalnost i jezike, na koja nije obvezatno odgovoriti, ali u svakom slučaju vrlo je važno.

- * KOJOJ NARODNOSTI PRIPADATE?
- * UZ ČIJE KULTURNE VRIJEDNOSTI, TRADICIJE SE VEŽETE?
- * KOJI VAM JE MATERINSKI JEZIK?
- * KOJIM JEZIKOM NAJČEŠĆE GOVORITE U OBITELJI I PRIJATELJSKOM KRUGU?

Na postavljena pitanja mogu se označiti najviše tri odgovora od: BUGARSKOJ, CIGANSKOJ (ROMSKOJ), beaš ili romani (odnosi se samo na treće i četvrto pitanje), GRČKOJ, HRVATSKOJ, POLJSKOJ, NJEMAČKOJ, ARMENSKOJ, RUMUNJSKOJ, SRPSKOJ, SLOVAČKOJ, SLOVENSKOJ, UKRAJINSKOJ, MAĐARSKOJ, ODNOSNO NE ŽELI ODGOVORITI.

Naknadni popis obavlja se do 28. veljače.
Priredio: S. B.

Bogatstvo...

Otac i sin Ištvan Teklić,
rodom iz Petrovoga Sela,
jedan iz Kanade, drugi iz Bika

Hrvatska kulturna večer u Serdahelu

U organizaciji Kulturnog i športskog društva te Hrvatske manjinske samouprave u Serdahelu, krajem lipnja priređena je Hrvatska kulturna večer čiji je gost bio Kulturno-umjetničko društvo Tanac, a na večeri su nastupile i domaće kulturne skupine i solisti.

Pomurski običaji «Atko matko»

Premda u Serdahelu ima podosta kulturnih događanja obojenih hrvatskim sadržajima, počev od školskih priredaba, Dana naselja, tabora, Tjedna hrvatskoga jezika, hrvatska kulturna večer posvećena je isključivo hrvatskoj kulturi u Mađarskoj, posebice folkloru, popijevki i recitaciji. Organizatori su željeli približiti Serdahelcima običaje i kulturu drugih hrvatskih regija, bogatstvo narodnih nošnji, glazbu i plesove Hrvata u Mađarskoj preko Tanacova nastupa. Ali nije moglo izostati ni bogatstvo pomurskoga kraja, pa su njegove običaje, narodne pjesme, kajkavski dijalekt predstavili domaći izvođači.

U potpuno popunjenom domu kulture publika je bila oduševljena svakom izvedbom i snažno je pljeskala. Tanacovi plesači, na čelu s voditeljem Jozom Savajjem prikazali su koreografije podravskih, bunjevačkih, šokačkih i međimurskih plesova i Bošnjački kermez. Predivni hrvatski plesovi, višeglasno

pjevanje, nošnje, bogat repertoar koreografija, energičnost plesača bili su pravi doživljaj ljubiteljima folkloru. Visokoj razini programa pridonijela je i glazbena pratnja Orkestra Vizin.

Prilikom kulturne večeri učenici četvrtog i petog razreda mjesne osnovne umjetničke škole obradovali su svoju rodbinu pomurskim popijevkama, veselim običajem matkanja te

Lili Korčmaroš, učenica 5. razreda mjesne osnovne škole, na Croatiadinu Državnom natjecanju kazivanja stihova osvojila je prvo mjesto u svojoj kategoriji s pjesmom Jolanke Tišler: Jana i biciklen, ispjevanu na zavičajnom govoru. Interpretiranjem pjesme razveselila je mnoge Serdahelce starije dobi, koji su se sjećali šaljivog događaja te pjesme. U pripremanju joj je pomogla Jelena Adam.

Nakraju je i publika zaplesala

pomurskim i međimurskim plesovima „Mamica su“, „Klinčec stoji“, „Lepe naše sinokoše“ i druge. Novosašivene narodne nošnje prekrasno su pristajale djeci. Podučavale su ih Žužana Tišler i Jelica Adam. Barbara Kőnig, gimnazijalka, zastupala je Serdahel na Međimurskoj popevki, dospjela je na dječju smotru u Sveti Martin na Muri s pjesmom „Dremle mi se“. Ovom se prigodom predstavila u svome rodnom selu, a mještani su je primili s velikom radošću. Nju je pripremila učiteljica Katica Brodač.

Ove se godine u Serdahelu utemeljio novi mješoviti pjevački zbor, pod vodstvom Marije Vargović. Zbor je na državnoj kvalifikaciji pjevačkih zborova dobio odličnu kvalitetu. Pred domaćom publikom predstavio se s pomurskim popijevkama, te pjesmama iz drugih hrvatskih regija.

Na kraju programa nije izostala ni kratka plesačnica. Tanacovi su plesači zamolili gledatelje za ples i povel ih u veliko kolo.

- beta -

Pozivnica

Serdahelska Mjesna samouprava i Narodnosno pomursko udruženje za ruralni razvoj s poštovanjem vas poziva na XI. Festival gibanice i Folklorni festival kre Mure 6. kolovoza 2011. g.

Program

7.00 natjecanje u ribolovu (na mjesnoj šljunčari)
8.00 nogometni kup između momčadi pojedinih ulica
8.30 polaganje vijenaca na nadgrobni spomenik Stipana Blažetina
10.00 svečano otvaranje Festivala gibanice
Festival će otvoriti:

László Szászfalvi, državni tajnik za vjerske, manjinske i civilne društvene veze pri Ministarstvu uprave i pravosuđa
János Pataki, predsjednik Međunarodnog saveza slastičara László Zila, vrhunski slastičar Državnog obrtničkog tijela slastičara József Prikrýl, vrhunski slastičar

14.00 program polaznika dječjeg vrtića
14.30–18.30 Folklorni festival: serdahelski Pjevački zbor, KUD Sumarton i Sumartonski lepi dečki, program učenika mjesne osnovne škole, Društvo kaniških Hrvata, KUD Goričan, KUD Donji Vidovec, pjevački zbor iz Sepetnika
16.00 proglašenje rezultata natjecanja u pečenju gibanica
19.30 zabava, svira: Freya Band
21.00 vatromet

Popratni programi:

Besplatna provjera zdravlja, konjska zaprega, jahanje na poniju, milovanje životinja, tobogan, električni auti, izložba, slikanje lica i hena,

lončarstvo, drvorezbari i slikari, bojanje platna, lončar, izrada nakita, košaraštvo, popkorn, slatkiši, kušanje gibanica, vinske kuće

Priredbu će voditi Sándor Buza, spiker.
Mjesto održavanja programa: dvorište osnovne škole Katarine Zrinski (Trg Nikole Zrinskog 3, Serdahel)

Hrvatska nedilja u srcu grada Sambotela

Društvo sambotelskih Hrvatov i Hrvatska manjinska samouprava Sambotela po treći put su organizirali Hrvatski dan na Glavnom trgu dotičnoga grada 10. juliya, u nedilju. Za svetom mašom na hrvatskom jeziku ku je celebrirao dr. Anton Kolić, farnik iz Ratištofa, u narodnu pratež obličeni sudioniki su u povorki išli od crikve Jezuševoga srca ter jačuč i guslajuć dali na znanje svim stanovnikom, da na Glavnom trgu nek sad se začme Hrvatska nedilja. Oleanderi, hrvatska mužika i folklor, hladno pivo, čuda ljudi u kafiću – neisporedljiva mediteranska atmosfera, jedino bi nam morje moglo malo faliti...

Pjevački zbor Mali Dunaj iz Kemlje

Veseli Gradišćanci iz Unde

Ugarska i hrvatska himna zlamenuje svečani početak maratonskoga kulturnoga programa. Franci Jurašić, predsjednik Društva i Laslo Škrapić, predsjednik HMS-a u svojem pozdravnom govoru spomenu, kako su ovde živeći Hrvati jur skoro petsto ljet u ovoj novoj domovini, kade su krez toliko stoljeća sačuvali i obranili svoju materinsku rič, tradicije i sve ono, na što i danas moremo biti gizdavi. U ime grada je nazočne pozdravila savjetnica za kulturu u gradskoj skupščini, Mária Tenki-Takáts. U društvu Borisa Golubičića, drugoga tajnika Veleposlanstva RH u Budimpešti upametzamemo i Ljiljanu Pancirov, generalnu konzulicu iz Petocrikve ter i dr. Karla Gadanjija, prorektora Sveučilišnoga središća Savaria u Sambotelu. Tibor Jugović, predsjednik Hrvatsko-gradišćanskoga kulturnoga društva u Beču, s mnoštvo Čajtancev je došao u Sambotel i strefio je pravoda brojne poznanike. Kemljanci, Četarci, Prisičani, Židanci i svi ostali Hrvati iz okolišnih i daljnjih gradišćanskih sel u hladu probaju preživiti vrimenske neprilike, dokle folklorišem KUD Strmec iz Hrvatske vidljivo ne more prepreke staviti ni sunce, niti debele nošnje u koj se gvišno

Franjo Nemet je ukratko predstavio svoju grupu iz Kemlje

kupaju u potu. U drugom trenutku Mali Dunaj iz Kemlje daje dirigirati note i tekste. Slavonski tanci i melodije napunjuju široki trg, u izvedbi undanskih „Veselih Gradišćancev“. Janoš Virag, glavni motor jačkarov i jačkaric u Bika, rodom iz Prisiše, sa svojim glazbalom u ruki maše ljudem da se redu za nastup. U tom društvu jači i Ištvan Teklić, rodom iz Petrovoga Sela, ki je čez 25 ljet peljao mjesto Bike, a od nedavno je i časni gradjanin toga naselja. Njega je došao ovput

pogledati i sin Ištvan s nukići iz Kanade, gizdavo su stali pred naše snimalo. Jačkarni zbor „Danica“ iz grada Bike, što bi drugo pjevao nego najmilije nam gradišćanske jačke. Žužana Horvat dirigentica pjevačkoga zbora „Peruška Marija“ iz Hrvatskoga Židana u prekrasnom rublju pelja do pozornice svoje kolegice, jačkarice. Franjo Nemet, peljač KUD-a Konoplje iz Kemlje ukratko predstavlja svoje tance, ki danas ni blizu nisu u punom broju, a ljetu je, ki more biti za to. Suprot toga čujemo ovde po izboru par kemljanskih jačkov i tanac s metlom je takaj neizostavljena točka iz programa. Domaćemu pjevačkomu zboru „Djurdjice“ u muzičku pomoć skoču petrovski legionari Dušan Timar i Mikloš Kohut, pak je na ov način i produkcija uspješnija. Kako su gosti kudovci Strmec začeli, tako i završili ov kulturni program u srcu Sambotela, a na kraju svi diozimatelji su gorisplaznili na binu da bi skupa otpjevali zajedničku pjesmu „Ja sam hrvatski mladi“. Treća hrvatska nedilja u županijskom centru još jednoč je završena oko polnoći s petroviskim Pinka-bandom u valceru, kolu i veselju.

-Tiho-

Pjevački zbor Danica iz Bika

Sambotelske Djurdjice pred nastupom

SANTOVO – Kako je navijestio santovački župnik Imre Polyák, za razliku od uobičajenog nedjeljnog misnog reda, 7. kolovoza služiti će se samo jedno, dvojezično (hrvatsko-mađarsko) misno slavlje, koje će od 10 sati uživo prenositi Radiopostaja Kossuth Mađarskoga radija.

BAČINO – Orkestar Zabavna industrija iz Dušnoka 6. kolovoza nastupa u programu Festivala češnjaka u Bačinu, prateći Plesnu skupinu Vodenica iz Bačina, a 21. kolovoza na Spomen-danu Ivana Antunovića u Kalači, prateći dušnočku Plesnu skupinu Dušenici i bačinsku skupinu Vodenica.

KAŠAD – „Dola”, društvo čuvanja narodnih običaja, pjesme i folklor, 5. kolovoza s početkom u 18 sati nastupa u Viljanu.

HRVATSKI ŽIDAN – Vjeroopćina Hrvatskoga Židana Vas najsrdačnije poziva na Snižnu Mariju na tradicionalnu svetu mašu k Peruškoj Mariji 7. augustuša, u nedilju početo od 10 uri. Trojezičnu mašu će celebrirati domaći farnik Štefan Dumović i mladomašnik dr. Péter Magyari. Po svetoj maši slijedi mlado-mašni blagoslov. U 12 uri je agapa i razgovor s mladima ka je sudjelovala od 2. do 7. augustuša u taboru Peruške Marije, a u 13 uri je službeno zatvaranje ovoljetnoga spravišća katoličanske mladine u židanskoj lozi.

NARDA, MURSKO SREDIŠĆE – Po informaciji načelnice Kristine Glavanić, Nardanci su ove subote pozvani u partnersku općinu Mursko Središće. Mišani zbor Narde i dičji tamburaši nastupaju na priredbi „Ljeto uz Muru“.

PETROVO SELO – HKD „Gradišće“ 8. augustuša, u pondiljak se gane na veliku turneju u Italiju. Nastupaju na Međunarodnoj smotri folkloru u naselju Montefalcone nel Sannio, a vjerojatno će posjetiti pjevajući i tancajući i mjesta moliških Hrvatov. HKD „Gradišće“ kljetu će proslaviti 60. obljetnicu svojega postojanja i kontinuiranoga djelovanja. Ovo društvo je najstariji folklorni ansambl na tlu Gradišća u Ugarskoj.

PETROVO SELO, NARDA – Oko pedeset vjernikov iz spomenutih sel putuje 9. augustuša, utorak na shodišće u Poljsku, pod peljanjem Kristine Glavanić i farnika Pinčene doline Tamása Várhelyia. U četverodnevnom programu putnici će posjetiti brojne slavne grade, među njima i Krakow ter Zakopane.

PETROVO SELO, STARO PETROVO SELO – Petroviska delegacija iz Gradišća, na čelu s načelnikom Viktorom Kohutom, putuje 13. augustuša, u subotu na gostovanje u Slavoniju. Uzrok za putovanje je dala 120. obljetnica Dobrovoljnoga ognjogasnoga društva u Starom Petrovom Selu. Sa člani spomenutoga društva su se Petrovišćani upoznali početkom ovoga ljeta na 59. skupščini DVD-a Šenkovec, ki su potom pohodili naše selo u majušu pri zgoditku „Dana ognjogasne zahvalnosti“. Jur je već onda potvrđeno da su Petrovišćani i Petrovoselci s obje strane otvoreni za uspostavljanje suradnje i proširenje prijateljstva.

Mohač

Treći put zaredom „Pranje na Dunavu”

Kulturno-gastronomska manifestacija okupila mnoštvo posjetitelja

U suorganizaciji Šokačke čitaonice i Hrvatske samouprave, u subotu, 2. srpnja, u Mohaču je već treći put zaredom održana kulturno-gastronomska manifestacija pod nazivom „Pranje na Dunavu” priredena kod Šokačke skele. Kako nam reče predsjednik Šokačke čitaonice Đuro Jakšić, koji je i ove godine predvodio povorku sudionika, na priredbi se okupilo 1500–2000 posjetitelja.

Kao i uvijek, hrvatska je priredba počela svečanom povorkom sudionika, od Čitaonice do Šokačke skele na Dunavu, koju su predvodili članovi mohačke šokačke udruge u narodnoj nošnji. Već po tradiciji, oni su na obali Dunava prikazali kako se nekad pralo na Dunavu.

Na otvorenoj pozornici priredbu su svečano otvorili mohački gradonačelnik József Szekó i generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljana Pancirov, nakon čega je uslijedio prigodni kulturni program u kojem su sudjelovali dječja i odrasla folklorna skupina Šokačke čitaonice, polaznici mohačkoga Eötvöseva vrtića, KUD „Mohač” i KUD „Zora”. Za popodnevni program, prijavljeni sudionici pripremali su nadaleko poznate kulinarske specijalitete na otvorenom, čime su pogošćeni i sudionici te gosti manifestacije, a našla se i dobra kapljica vina.

Novost je od ove godine, budući da je sve manje starijih ljudi koji se uključuju u pranje,

da će svake godine obramenicu dobiti djevojka koja će iduće godine sudjelovati u pranju. Ove je godine obramenicu dobila Fanni Bubreg, koja je već i do sada redovito sudjelovala na toj priredbi. Nadalje, ove godine Šokačka je čitaonica, na poticaj Josipa Horvata iz Vojvodine, ugostila i sudionike Likovne kolonije Pannon posvećene Đuri Šarkiću, a okupila po dva slikara iz Vojvodine, Hrvatske i Mađarske. U buduću ona će se održavati svake godine, naizmjenično u jednoj od triju država, a radovi će biti darovani domaćinima. Tako je zahvaljujući sudionicima prve kolonije, Šokačka čitaonica ove godine obogaćena sa šest vrijednih umjetničkih ostvarenja.

Navečer je priredba „Pranje na Dunavu” završena šokačkim balom, a za dobro raspoloženje pobrinuo se Orkestar „Bačka” iz Gare.

S. B.

Foto: Ferenc Teppert

Jeste li znali...

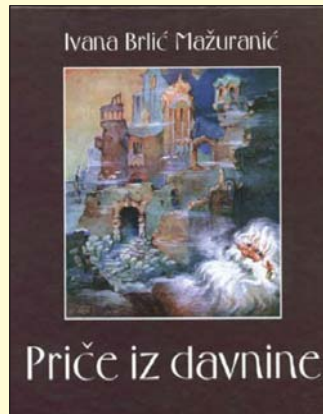
Voda je osnovni element života svakog bića na našem planetu, ali i najveće neiskorišteno hrvatsko prirodno bogatstvo, čija važnost i značenje rastu svakoga dana. Osim bogatstva rijekama, jezerima i močvarnim područjima, Hrvatska, prema dostupnim podacima Ujedinjenih naroda, spada među vodom najbogatije zemlje u svijetu! S druge strane, voda je opće društveno bogatstvo bilo koje zemlje koja je posjeduje u dovoljnim količinama. Tu su činjenicu potvrdili i Ujedinjeni narodi, koji su lani pravo na pitku vodu proglasili osnovnim pravom svakoga čovjeka. Dana 2. lipnja slavi se kao Dan rijeke Save i Dan rijeke Dunava.

Druga knjiga kritičkog izdanja sabranih djela hrvatske književnice Ivane Brlić Mažuranić

Nedavno je u Slavonskome Brodu predstavljena druga knjiga kritičkog izdanja sabranih djela hrvatske književnice Ivane Brlić Mažuranić. Riječ je o bajkama i basnama uključujući i *Priče iz davnine* s ilustracijama koje su za prvo hrvatsko i za prvo inozemno izdanje izradili Petar Orlić i Vladimir Kirin. U drugoj knjizi sabra-

nih djela sabrane su i sve bajke i basne iz istoimene posthumne knjige te ostale bajke i basne koje je Ivana Brlić Mažuranić objavljivala po časopisima. Revni istraživači njezine rukopisne ostavštine našli su još dvije basne, pa su i njih uvrstili, i tako su sada sve bajke i basne na okupu, u jednoj knjizi u izvornom obliku. Ovaj vrijedni posao obavili su Tvrtko Vuković i Ivana Žužul, i to pod uredničkim pravilima i nadzorom sveučilišnog profesora Vinka Brešića, urednika sabranih djela Ivane Brlić Mažuranić izašlih u nakladi Ogranka Matice hrvatske iz Slavnskoga Broda.

Pricina tarska kuća

Obnovljena kuća u Taru, u kojoj je dio svog opusa stvorio akademik i istaknuti slikar Zlatko Prica, ponovno je živnula. U njoj djeluju međunarodne likovne kolonije preko Zaklade „Zlatko i Vesna Prica“ osnovana sa željom da se održava, čuva i promiče umjetničko stvaralaštvo ova poznatog slikara te

kao potpora mladim mađarskim i hrvatskim umjetnicima. Pricina je tarska kuća prvi put 2007. godine otvorila svoja vrata, a svake se godine provodi projekt s ukupno pet susreta u trajanju od deset dana, u kojima sudjeluju umjetnici iz Hrvatske, Mađarske i prijateljskih europskih gradova.

Čovjekova tragedija na hrvatskom jeziku

Objavljena je Čovjekova tragedija, dramska poema Imrea Madácha na hrvatskome jeziku. Izdanje je predstavljeno na Katedri za hungarologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Na seminaru prevođenja hungarologije dr. sc. Franciska Ćurković-Major s osam studenata odlučili su se za prevođenje svjetsko poznatog djela Imrea Madácha. Radove na prevođenju započeli su prije više od dvije godine, i vjerodostojni prijevod je napravljen. Djelo je izdao FF Press, na naslovnici je ilustracija Mihály Zichya. Franciska Ćurković-Major priznala je da nije bio lagan pothvat prevesti Madácha. Studenti na katedru stižu bez predznanja mađarskoga jezika, neki zbog znatizelje, neki pak zato što ih nisu drugdje primili. Miješano društvo vrlo dobro se sabralo. Gđa Major na drugoj godini studija predaje razumijevanje tekstova mađarskih književnih djela XIX. stoljeća, i kada su započeli prevoditi, bili su oduševljeni. S osam studenata radili su čak i u Prevoditeljskoj kući u Balatonfüredu. Na zadnjoj stranici knjige je portret Imrea Madácha (1823–1864) s kratkim tekstom da je ova mađarska drama najpoznatija u svijetu.

Izradila: Dijana Kovačić
iz Ficehaza

Nepoznato o poznatima

„Nepoznati reljefni friz“, izložba Zlatka Price

Sredinom svibnja u zagrebačkoj Galeriji Mala otvorena je izložba Zlatka Price, nikada prije u javnosti viđenih limenih panela iz 1952. godine „Nepoznati reljefni friz“ akademskoga slikara Zlatka Price. U proljeće 2010. u prostoru jedne bivše trgovačke tvrtke u zagrebačkoj Vrbanićevoj ulici pronađen je savršeno očuvan Pricin reljefni friz, izrađen u metalu, ukupne dužine 8,50 m. Riječ je o nalazu nepoznatog, neobjavljenog i danas zanimljivog djela umjetnikova opusa pronađenog *in situ* i u vjernom rasporedu.

Bakica i poštar

Došao seoski poštar do bakice da joj donese pismo od sina iz Amerike. Bakica je već u poodmakloj dobi, pa nije baš razborita. Tako poštar krene do njena sandučića, a baka taman izašla iz kuće.

Kaže poštar njoj:

– Bako, evo nosim ti pismo. Stiglo iz Amerike.

A baka će njemu:

– Lažeš! Vidjela sam te da si došao na motoru.

Ha-ha-ha

☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺

Sudac odbrojava boksaču, a iz publike se prodere jedna baba: „Taj sigurno neće ustati, znam ga iz autobusa!“

☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺

Pita učiteljica: „Ako bih u jednoj ruci imala pet jabuka, a u drugoj šest, što bih onda imala?“

Perica odgovori: „Goleme ruke!“

☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺

Bajska fišijada

Ponovno deseci tisuća sudionika i gostiju

Iako je dojam da je bilo osjetno manje gostiju nego tamo negdje prije deset godina, kada je priredba doživljavala svoj vrhunac, Bajska fišijada opet je okupila na desetke tisuća sudionika i gostiju, među kojima su bili i viđeni ljudi iz javnog života, političari, umjetnici, pjevači, glazbenici i športaši.

Gosti iz Biograda pripremali su tunjevinu na roštilju

Bez obzira na manji broj sudionika, uz nadaleko poznatu bajsku ribu, dobru kapljicu vina, brojne kulturno-zabavne sadržaje i mnoge popratne programe, okupljeni su se dobro zabavili i družili tijekom cijelog vikenda, posebno u subotu na dan velike gastronomsko-kulturne manifestacije. Ponovno je zaživio hrvatski kutak na prostoru ispred Hotela Dunav, gdje su se okupili već godinama redoviti sudionici iz Osijeka, ove godine i Donjeg Miholjca, a došli su i gosti iz Biograda na Moru, koji su na čelu s gradonačelnikom Ivanom Knezom umjesto kuhane ribe pripremali tunjevinu na roštilju, nudeći je okupljenima i prolaznicima. Za dobro raspoloženje opet se pobrinuo Tamburaški sastav „Ravnica” iz Osijeka. Naišli smo i na naše Hrvata iz Kujinja, odnosno Pečuha, koji otpočetka dolaze na Fišijadu. Uvijek veselo društvo zavrlo je i zapjevalo, što je naišlo na zanimanje prolaznika. Na Fišijadi je sudjelovala i generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljana Pancirov, koja je popodne i večer provela u društvu gostiju iz Hrvatske te bajskih i bačkih Hrvata. Ispred Bačke palače kulture na Rooseveltovu trgu od 21 sat priređena je mala plesaćnica, uz gostujućim tamburaški sastav iz Mohača, pod vodstvom Józsefa Kovácsa Versendia. Kačmarska Hrvatska samouprava dovela je goste iz slavonske Velike, a garska iz Topolja. Sve u svemu, i ovogodišnja Fišijada bila je prava pučka veselica, sudionika iz svih krajeva Mađarske, pa i šire iz inozemstva.

Stipan Balatinac

Kad se je kotlić ispraznio, zasvirale su tambure i harmonika, počela je pjesma – društvo iz Kujinja i Pečuha

S tunom među dvije tisuće ribljih paprikaša

Na 16. Svjetskom prvenstvu u kuhanju ribljeg paprikaša, poznatom festivalu riječne ribe, koji okuplja predstavnike i sudionike iz zemalja čitave Europe, sudjelovalo je izaslanstvo Grada Biograda na Moru, predvođeno gradonačelnikom Ivanom Knezom. Biograđani su umjesto riječne *gradelali* morskou tunu. Miris tune u pacu, temperamentni Biograđani, stalni sudionici festivala, Osječani s HRT-a, tamburaški sastav Ravnice i druge hrvatske pristaše ribljeg paprikaša u nizu privukli su tisuće znatiželjnika. Osim zamamne, pečene tune i neodoljivih osječko-barańjskih kolača podijeljeno je i na stotine biogradskih turističkih promidžbenih materijala. Na tom ribljem festivalu koji je praćen brojnim kulturno-umjetničkim i zabavnim programima na velikom središnjem Trgu Sv. Trojstva, okolnim ulicama i obližnjem otočiću na Dunavu, nazočilo je već tradicionalno, vjerovali ili ne, preko dvije tisuće družina ribljeg paprikaša te na desetke tisuća natjecatelja i posjetitelja. Sve je okončano spektakularnim, više od pola sata dugim vatrometom. To je trebalo doživjeti.

Velimir Brkić, novinar Zadarskog lista

POTONJA – Zastupničko tijelo Seoske samouprave i Hrvatska samouprava, u suradnji s Hrvatskom samoupravom Šomodske županije, 13. kolovoza priređuje Dan sela i Hrvatski ljetni festival. Priredba se odvija pod sloganom „šport-zavičaj-gastronomija”. U prijepodnevnim satima nogometne momčadi se natječu za Kup sela Potonje, za djecu su organizirani razni sadržaji. U poslijepodnevnim satima je misa u mjesnoj crkvi, potom slijedi Festival hrvatskih KUD-ova iz Podravine, te „Gastro-fest”, a navečer bal uz „Podravkinu” svirku.

BAJA – U suorganizaciji Bačko-kiškunske županijske samouprave, Narodnosne zaklade Bačko-kiškunske županije i Muzeja Istvána Túrri, 14–15. srpnja u Baji je priređena VIII. međunarodna narodopisna konferencija. Znanstveni skup na temu „Običaji narodnosti i narodnosnih skupina na području između Dunava i Tise”. Znanstveni je skup 14. srpnja, otvorio István Ikotity, predsjednik Odbora za vjerska pitanja i narodnosti te etničke manjine. Osim drugih, izlaganja su (na mađarskom jeziku) održali Jakša Ferkov (Naseljavanje desne obale Mohačkog otoka), Zoltán Fehér (Vodoplavne šume, voćnjaci i čuvanje šljivika u Baćinu) i dr. Mišo Mandić (Običaji zimskog blagdanskog kruga u čavoljskih Bunjevaca), te etnolog János Bárh Slavonske i srijemske veze katoličkih južnih Slavena u okolici Baje.

Mlinarci–Cestica–Cirkulane–Heiningen

Susret športaša, žitelja iz četiri zemlje na Danu sela Mlinaraca

Mlinarci su bili domaćin međunarodnog susreta prirednog u okviru Projekta „Izgradnja europskog identiteta kroza zajedničke kulturne i športske tradicije”. Na dvodnevnom susretu, 9. i 10. srpnja, na kojem su glavnu ulogu imali nogomet, upoznavanje pomorskoga kraja, njegovih prirodnih kulturnih, gastronomskih obilježja, sudjelovali su čelnici, športaši i navijači četiriju zemalja, iz Cestice (Hrvatska), Cirkulane (Slovenija), Heiningena (Njemačka) i Mlinaraca.

Projekt „Izgradnja europskog identiteta kroza zajedničke kulturne i športske tradicije” u kojem su jedan od partnera Mlinarci, u potpunosti je financiran iz sredstava Europske Unije, osigurana su sredstva od 56.448,70 eura. Općina Cestica iz Hrvatske u suradnji s Azrom, Agencijom za razvoj Varaždinske županije, prijavila je projekt u sklopu projekta „Europa za građane” u kojem sudjeluju četiri mjesta iz četiri zemlje s pet događanja. U svibnju u Cesticama je provedeno međunarodno natjecanje vatrogasaca, u lipnju je u slovenskoj općini Cirkulane bio folklorni festival, a u srpnju u Mlinarcima su se sastali nogometaši četiriju naselja, za kolovoz su predviđene planinarske aktivnosti u njemačkom Heiningenu, a projekt se završava u listopadu sa završnom konferencijom u Općini Cestica.

U različitim aktivnostima sudjeluje preko 550 sudionika, te predstavnici općina, vatrogasnih društava, planinari, nogometaši i članovi folklornih, dramskih i kulturno-umjetničkih društava.

Mlinarčani su se vrlo spremali da gostoprimstvo bude srdačno, jednako tako kako su oni primljeni u drugim mjestima. Usporedimo li Mlinarce s veličinom drugih mjesta sudionika koja imaju 3–5 tisuća stanovnika, za Mlinarčane je to bio velik zadatak. Ipak su se domaćini potrudili da na svakome stolu bude tradicionalno mlinaračko jelo mazanica, da se kušaju razni mađarski specijaliteti – različite vrste gulaša, da se kuša vino sa Šandorice i da

atmosfera bude ugodna. Načelnik sela Mlinaraca Stjepan Vuk zahvalan je nositelju Projekta Općini Cestica iz Hrvatske, koji je omogućio da i Mlinarci sudjeluje u tom europskom projektu:

– *Veza s Cesticom nastala je preko Azre, Agencije za razvoj Varaždinske županije, i mi smo se rado uključili u ovaj projekt. Više puta smo sudjelovali u nekom od europskih projekata i kao nositelji i kao partneri u kojem se radilo o hrvatsko-mađarskoj prekograničnoj suradnji, no u takvom u kojem se povezuju mjesta iz četiri zemlje, još nismo, ali i to je bio izazov za nas jer ipak smo mi malo mjesto naspram drugih uključenih partnera. Projekt nudi mogućnost međusobnog upoznavanja, izrađeni su promidžbeni filmovi o naseljima preko kojih se predstavljaju u tri zemlje, prikazane su njihove znamenitosti i mogućnosti za povezivanje, za daljnju suradnju. Nadam se da će kulturne i športske veze jednog dana izrasti i u gospodarske* – kazao je g. Vuk.

Susret je započeo 9. srpnja u domu kulture sa zajedničkom konferencijom na kojoj je načelnik Stjepan Vuk uputio gostima dobrodošlicu, zatim predstavnici četiriju naselja predstavili su svoja mjesta. Predstavljanje je održano na hrvatskom, mađarskom, njemačkom i slovenskom jeziku, u čemu su po-

Načelnik Stjepan Vuk preuzima poklon od cestičkog načelnika Mirka Korotaja

molgi i prevoditelji Marija Karadi, Karolina Zadavec, Gabriela Kos i Petar Vuk. Općinu Heiningen predstavio je načelnik Norbert Aufrecht, o slovenskoj Općini Cirkulane govorio je župan Janez Jurgec, a područje Općine Cestica predstavio je načelnik Mirko Korotaj. O Mlinarcima i o njegovim europskim projektima govorio g. Vuk, te potaknuo i temu mogućnosti daljnje suradnje u novim europskim projektima. Susret je ustrojen na temu športskih druženja te su uz ostale znamenitosti pojedinih općina predstavljena športska društva i klubovi. Načelnici četiriju naselja izmijenili su prigodne poklone, svatko je poklonio djeličak svoje baštine. Nakon ručka momčadi su u velikoj vrućini krenule na nogometno igralište kako bi odmjerili vještinu (o rezultatima u članku Međunarodni nogometni turnir u Mlinarcima). Zatim je slijedio kulturni program na kojem su nastupile balerine Društva Swans, plesači modernih plesova iz Bajče i Serdahela, Mješoviti pjevački zbor iz Petribe, a gost večeri bio je rock sastav LOUD AND BLACK i Zabavni sastav Gulari. Drugi dan je slijedila dodjela pehara, nagrada najuspješnijim igračima te druženje na obali Mure kod pristaništa čamaca. Stjepan i Balint Horvat, sakupljači hrvatske pomorske baštine iz Serdahela, predstavili su kako se nekada ispiralo zlato na Muri, a potom su sudionici susreta kako to biva na pikniku, uz pečenja na žaru razgovarali i nazdravljali do polaska na put.

Četvrti susret iz programa „Izgradnja europskog identiteta kroza zajedničke kulturne i športske tradicije” bit će 6. i 7. kolovoza u njemačkom Heiningenu, a tema tog druženja bit će planinarenje i kretanje po prirodi.

Beta

Međunarodni nogometni turnir u Mlinarcima

Devetoga srpnja u Mlinarcima je priređen Međunarodni nogometni turnir na kojem su se nadmetali igrači iz četiri zemlje, iz Cestice (Hrvatska), Cirkulane (Slovenija), Heiningena (Njemačka) te iz Mlinaraca. Nogometni je turnir priređen zahvaljujući Projektu „Izgradnja europskog identiteta kroza zajedničke kulturne i športske tradicije“.

Bilo je to pravo europsko športsko druženje kojemu je cilj bio da se povezuju športaši četiriju mjesta i da se i ubuduće međusobno posjećuju na sličnim turnirima.

U vrućini gotovo 40 stupnjeva hrabro su se poredali nogometaši i slijedilo je izvlačenje imena momčadi. Tako je u prvom krugu igrala NK Cestica i NK Cirkulane, potom NK Heiningen i NK Mlinarci. Slijedile su utakmice s dva puta 30 minuta u kojima je mlinaračka momčad pobijedila onu iz Heiningena, a nogometaši iz Cestice kolege iz Slovenije. Heiningen i Cirkulane su igrali za treće mjesto, i slovenski je sastav pobijedio s 5 : 4. Bila je burna utakmica. Za prvo mjesto igrala je momčad iz Mlinaraca i Cestice. Domaćini su izborili prvo mjesto s rezultatom 2 : 0. Proglašenje pobjednika, te najboljeg igrača turnira, strijelca i golmana bilo je sutradan u domu kulture, tada je mlinarački načelnik Stjepan Vuk gostima za uspomenu predao dan prije snimljenu zajedničku fotografiju. On je predao pehar pobjednicima nogometnog turnira te istaknutim igračima. Za najboljega golmana proglašen je domaći igrač Gabor Legyel. Najbolji strijelac bio je Matthias Rapp (Heiningen), a najbolji igrač Sandi Kelc iz Cirkulane. Momčad Cestice dobila je nagradu za najbolju ferplej ekipu. Utakmice su sudili Jože Matola, Milan Prosenjak, Ladislav Gujaš i Ladislav Dombai.

Suci, naši Hrvati iz Pomurja: Ladislav Dombai, Ladislav Gujaš, Gabor Prosenjak i Jože Matola

Sastav pobjedničke momčadi Međunarodnoga nogometnog turnira u Mlinarcima:

Predsjednik nogometnog kluba: Lajoš Doboš; igrači: Akoš Kos, Gabor Prosenjak, Krištof Grudić, Atila Mihoci, Daniel Kőrösi, Stjepan Kanižai, Atila Kos, Janoš Salai, Stjepan Hajdu, Josip Burka, Mikloš Kőrösi, Stjepan Salai, Andrija Kőrösi, Ladislav Hajdu (kapetan), Lajos Horvat, Gabor Štejer, Laci Prosenjak, Tibor Vlah, Janoš Kanižai, i golman Gabor Legyel.

ERČIN – Plesni ansambl Zorica i Racki ženski pjevački zbor Jorgovan iz Erčina od 17. do 21. srpnja boravili su u Vlačićima, u Kulturno-prosvjetnom centru i odmaralištu Zavičaju. Vrijeme su proveli u odmoru, ali i u nastupima koje je za njih organizirao ravnatelj Zavičaja Tibor Radić. Tako su 19. srpnja nastupili u Povljani, a 20. srpnja u gradu Pagu. Nakon nastupa koji su izazvali veliko zanimanje, održane su i plesanice kojima su sudjelovali i brojni turisti što su tih dana bili u spomenutim mjestima.

